

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Anny Lebedové *Barbey d'Aurevilly mezi romantismem a dekadencí*

Předložená studie si klade nelehký úkol prokázat souvislost děl *Ženatý kněz* a *Očarovaná Barbeyho d'Aurevilly* s dekadentní estetikou. Jakkoli teze, že tento spisovatel „v mnohém předznamenává budoucí dekadenci“, není obecně zpochybňována, najít přesné textové příklady dekadentní estetiky a jemně je rozlišit od pozdního romantismu vyžaduje pozorné čtení a cit pro motivickou analýzu. Láska, pýcha, revolta, ale i dandismus či satanismus figurují v obou myšlenkových směrech a často se liší jen důrazem na určitou interpretaci, určité konkrétní zabarvení (např. častý dekadentní požadavek chladné sebekontroly dandyho, oproti romantiky vyzdvihovaným vášním).

Anna Lebedová prostudovala úctyhodný rozsah sekundární literatury a v obou zkoumaných románech se rovněž pohybuje naprosto suverénně. Provedené analýzy dokáže skvěle zasazovat do obecnějšího kontextu, bystře syntetizuje načtené i vyzkoumané věci a nikdy se nedopouští plytkého zobecňování, tak typického pro studentské práce. Celkově její text působí překvapivě vyzrálým a profesionálním dojmem, přičemž některé pasáže (zejména jemné analýzy transgresí, které nikdy neupadají do karikatury) bych si dokázala představit i v práci doktorské.

Osobně mne zaujala zejména autorčina schopnost držet po celou dobu dvojí interpretační linii, a to jak náboženskou/metafyzickou, tak psychologickou/psychopatologickou. Většina dekadentních autorů (včetně jejich předchůdce Barbeyho) skutečně ráda balancuje mezi svatostí a d'ábelskostí, mezi askezí a sexuální úchylkou, mezi čistotou a incestem, takže jedna a tatáž postava se jeví tu jako prorocká, onde jako duševně chorá nebo vysloveně sadistická. Právě napětí mezi protichůdnými interpretacemi je po mém soudu jedním z poznávacích znaků dekadence (stejně jako čtenářovo váhání ohledně přirozeného a nadpřirozeného vysvětlení příběhu definuje „fantastično“).

Rovněž výběr obou románů, který není samozřejmý (text zkoumaný jako první ve skutečnosti předchází druhému o dvanáct let a obě díla odděluje ještě *Rytíř Des Touches*), pomáhá rozehrát zajímavé paralely mezi oběma centrálními faustovskými figurami: zběhlým knězem Sombrevailem a neúspěšnou sebevraždou znetvořeným abbém de la Croix-Jugan.

Po formální stránce diplomová práce vykazuje jisté nedostatky. Snažila jsem se veškeré opravy (zejména příznakový slovosled, chybné slovesné tvary v množném čísle, nedůslednosti v interpunkci a stylistice) tužkou zanést přímo do textu, takže zde uvádím jen ty nejčastěji se opakující problémy:

- Studie makarónským způsobem – často v jednom souvětí – míchá český text s francouzským. Např.: „Ty však nejsou přirozené či poklidné, ale [...] le plus souvent surchargés, fourmillant, saturés...“ (s. 69) Takováto praxe není obvyklá ani v popularizačních dílech, natožpak v textech akademických. Pokud autorka zvolila za jazyk práce češtinu, měla být celá diplomová práce psána česky a originály francouzských překladů měly být uváděny jen v poznámkách pod čarou.

- Když jsme u poznámek pod čarou, pokud se tyto nacházejí na jedné stránce a odkazují k témuž dílu, není vhodné opakovat celou bibliografickou referenci. Stačí francouzské „*Ibid.*“ nebo české „Tamtéž“, případně doplněné o číslo stránky.
- Často chybí oddělení vložených vedlejších vět čárkami: „Otázkou, kterou jsme si položili v úvodu, je“ (abstrakt).
- Naopak netřeba psát čárku před „a“ ve významu spojovacím: „román *L'Enfer* a pozdější...“ (s. 8); „u níž budeme hledat rysy... a kterou budeme zkoumat“ (s. 9)
- Pozor na kalky francouzské nominální syntaxe: „Nejprve stoupenec Republiky [*proč v češtině s velkým „R“?*] a v zásadě imoralista a dandy, po smrti svého nejbližšího přítele začíná docházet...“ (s. 8)
- Dlouhým souvětím by prospělo krácení.
- Práce nadužívá přejímek francouzských slov, pro která v češtině existují příhodnější ekvivalenty: „dekadentní reprezentace Satana“ (s. 9); „privace utrpení“ (s. 18); „konstruovat postavy“ (s. 23); „komponovat román“ (s. 24); „reprezentace smrti“ (s. 30); „finální scéna“ (s. 39); „Barbeyho univerzum“ (s. 51); „konstituovat svět“ (s. 56); „incipit příběhu“ (s. 61); „narážka evokuje mýtus“ (s. 63); „pokožka manifestuje sexuální pud“ (s. 68)¹, je „akcentováno téma“ (s. 72); atribut je „aplikován na postavu“ (s. 75).
- Upřednostňovat „něco před něčím“, nikoli „něco než něco“ (s. 13); „myšlenka na co“, nikoli „o čem“ (s. 23); „svádět k čemu“, nikoli „svádět plus infinitiv“ (s. 23); „obdiv ke komu“, nikoli „obdiv pro koho“ (s. 23); „být podnětný pro koho“, nikoli „komu“ (s. 24); „být symbolem čeho“, nikoli „pro co“ (s. 29); neříká se „přináležet mezi koho co“ (s. 32); „označovat za“, nikoli „označovat jako“ (s. 38, 73, 75); „nechat vyniknout čemu“, nikoli „co“ (s. 48); raději „mísit“, než „přiměšovat“ (s. 49); „žene ho pýcha“, spíše než „popohání“ (s. 52); „netroufl“, nikoli „netroufnul“ (tamtéž); „otázka, zda“ raději než „jestli“ (s. 58); „popsat někoho na základě čeho“, nikoli „přes co“ (s. 60); „Jéhoělova postava“ raději než „postava Jéhoěla“ (s. 62); „Maratova vražedkyně“ raději než „vražedkyně Marata“ (s. 70), „vyčíst něco z něčeho“, nikoli „skrze něco“ (tamtéž); „polovina století“ raději než „půlka“ (s. 74).
- „Propůjčit“ znamená „poskytnout“, „udělit“ (Např. „Herec propůjčil svůj hlas postavě X.“), nikoli „vypůjčit si něco od někoho“ (s. 19).
- Pozor na zájmeno „svůj“! Nelze ho užít, pokud přivlastňujete osobě, která není podmětem věty. (s. 58)
- Tvar „přeci“ (užívaný v celé práci) patří do obecné češtiny a v oficiálních textech by proto neměl být užíván. Jeho neutrálním ekvivalentem je „přece“.
- „Soustředí se“ je třetí osoba singuláru od dokonavého slovesa „soustředit se“, takže označuje jev budoucí. Pro přítomný jev, který trvá, je třeba zvolit nedokonavou formu „soustřeďuje se“ (s. 29).
- „Sfinx“ je do češtiny běžně překládáno jako „sfinga“ (např. s. 21).
- Adjektivum „Boží“ by v křesťanském smyslu mělo být psáno s velkým „B“ (s. 23, 34, 35, 49, 50, 75), naopak „kříž“ není nutné psát s velkým „K“ (s. 50), stejně jako

¹ Má k tomu nějaký vlastní transparent?

„revoluční tribunál“ netřeba uvádět s velkým „R“ (s. 70). Římské impérium autorka někdy píše s velkým počátečním písmenem, jindy s malým.

- Église se ve francouzštině píše s accent aigu. (s. 30, 33, 45, 61).
- Česká zkratka zní „atd.“, nikoli „etc.“ (s. 34).
- Zolův román se česky jmenuje *Tereza Raquinová* (s. 36), odborník na dekadenci se správně jmenuje Jean de Palacio (s. 51).
- Substantivum „sebestvořenost“ v češtině neexistuje (s. 60).
- Překlepy: „prépondérance“ (s. 12); „snahu“ (s. 19); „záliby v tajemnu a nadpřirozenu“ (s. 20); „il s'est retiré“ (s. 38); „Charlese Baudelaira“ (s. 57); „které ho ochrání“ (s. 59); „figuře proslulé svou pýchou“ (s. 63); „velikost Jéhoělovy pýchy“ (tamtéž); „la figure du sang“ (s. 66); „abbého Caillemera“ (s. 73).

Navzdory výše uvedeným pochybením, která jsou po mém soudu dána spíše nepozorností než opravdovou neznalostí, diplomovou práci Anny Lebedové vřele doporučuji k obhajobě s navrženým hodnocením „výborně“. Po obsahové stránce jsem si ji přečetla s velkým zájmem a formální pochybení je možné vyřešit přidáním souboru „errata“ do webové aplikace.

V Praze dne 27. 8. 2017

doc. PhDr. Eva Voldřichová Beránková Ph.D.